

kirjaamo@minedu.fi

viite: Lausuntopyyntönne OKM/32/040/2015, 24.03.2017
sekä määräjän jatkaminen 21.4.2017

LAUSUNTO MUSEOPOLIITTISESTA OHJELMASTA

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää Satakuntaliiton lausuntoa työryhmän ehdotukseen museopoliittiseksi ohjelmaksi. Ehdotus on luettavissa verkko-osoitteessa <http://um.fi/URN:ISBN:978-952-263-455-9>. Lausunnossa pyydetään arvioimaan ohjelman toimivuutta kokonaisuutena ja esittämään mahdolliset huomiot oman toimialan tai tehtävän näkökulmasta.

Museopoliittisessa ohjelmassa linjataan museoalan keskeiset menestystekijät vuoteen 2030. Nykyisellään Suomessa on 22 maakuntamuseota ja 16 aluetaidemuseota. Ne ovat pääosin kuntien ylläpitämiä, vaikka niiden toiminta-alueet laajenevat kuntarajojen yli maakuntaan. Maakuntamuseot ovat sopineet Museoviraston kanssa kulttuuriympäristön asiantuntijatehtävien hoitamisesta. Maakunta- ja aluetaidemuseojärjestelmän vahvuus on, että luotettavaa kulttuuriperinnön ja -ympäristön hoitoon liittyvää osaamista ja asiantuntijapalveluja on ollut saatavilla lähellä asiakkaita, kuten maakuntaliittoja ja kuntia.

Museopoliittisessa ohjelmassa todetaan, että vakiintuneiden maakunnallisten toimijoiden vahvuuksia ovat alueellinen asiantuntijuus, tietovarannot ja verkostot. Varsinkin niissä museoissa, kuten Satakunnan Museossa, missä myös kulttuuriympäristöön liittyviä asiantuntijapalveluja hoidetaan kattavasti, toteutuu niin sanottu yhden luukun periaate asiakkaan näkökulmasta tehokkaasti. Järjestelmää uudistettaessa kerrotaan otettavan tavoitteeksi tasapainottaa alueellisen museopalvelun tarjonta, alueiden tarpeet ja rahoituksen rakenne. Valtakunnallisen ja alueellisen yhteistyön, vastuunjaon ja koordinoinnin merkitys kasvaa entisestään. On tärkeää, että rakenteet ja rahoitusjärjestelmä tukevat tavoitteellista ja vaikuttavaa toimintaa ja mahdollistavat palveluiden järjestämisen kattavasti koko maassa.

Museopoliittisessa ohjelmassa alueelliset vastuumuseot korvaisivat nykyisen maakunta- ja aluetaidemuseojärjestelmän. Alueelliset vastuumuseot ovat toiminta-alueensa kulttuuriperinnön, kulttuuriympäristön, taiteen ja visuaalisen kulttuurin asiantuntijoita ja niiden toimialueet määrittellen noudattamaan uudistuvaa maakuntajakoa. Kokonaisuuteen voidaan liittää lisäksi luonnonperinnön asiantuntijatehtäviä.

Museolaissa ja tarvittaessa asetuksessa säädetään alueellisen vastuumuseon asiantuntija- ja kehittämistehtävistä (mukaan lukien kulttuuriympäristön asiantuntijatehtävät) ja museon nimeämisestä. Kulttuuriympäristötehtävien osalta selvitetään tarve kulttuuriympäristöä koskevan erityislainsäädännön tarkistamiseen.) Museopoliittisen ohjelman mukaan alueelliset museot tuottavat asiantuntija- ja kehittämistehtävät koko maan kattavasti ja vastuu alueellisista tehtävistä on kullakin toimialueella pääsääntöisesti yhdellä ylläpitäjällä. Alueellisen vastuumuseon kerrotaan voivan vastata tehtävistä myös useamman maakunnan alueella. Lisäksi museolla voi olla vastuullaan alueellisesti räätälöitäviä tai valtakunnallisesti keskitettyjä tehtäväkokonaisuuksia. Tehtäväkokonaisuuksista sovitaan vapaaehtoisuuden pohjalta ja vuoropuhelussa ylläpitäjän kanssa.

Museopoliittisessa ohjelmassa ei oteta kantaa alueellisten vastuumuseoiden määrään, mutta ohjelmassa alueellisen vastuumuseon kerrotaan voivan vastata myös tehtävistä useamman maakunnan alueella.

Satakuntaliitto haluaa korostaa maakuntauudistuksen merkitystä museopoliittisen ohjelman laadinnassa. Ennakoiva hyvinvointityö on jatkossa sekä maakuntien että kuntien vastuulla. Museot ja niiden kehittäminen on nähtävä osaksi kansalaisten henkisen hyvinvoinnin edistämistehtävää, ja sitä ei tule erottaa maakuntien ulkopuolelta ohjatuksi. Hyvin toimivia maakunnallisia museoita ei tule vaarantaa ainakaan laajentamalla toimialueita, sillä alueen kulttuurinen ja identiteettiin tuntemus ei olisi vastaavalla tasolla. Esimerkiksi Lounais-Suomessa on yhteiset hyväksi todetut toimintamallit ja sekä Varsinais-Suomessa että Satakunnassa on laadukkaat alueelliset museot, jotka vastaavat myös kulttuuriympäristökysymyksistä alueellaan.

Satakuntaliiton näkemys on, että alueellisten vastuumuseoiden määrä ja niiden toimialueet olisi järkevää kytkeä meneillään olevaan maakuntauudistukseen ja maakuntien lukumäärään maakuntalakiluonnoksen ja siinä maakunnille säädettävien tehtävien hengessä.

Satakuntaliitto painottaa, että Satakunnan maakunnan alueella, joka on 17 kuntaa ja yli 220 000 asukasta käsittävä ja maakunnista väestömäärältään 7. suurin, tulee maakuntauudistuksen toteutuessa olla oma kehittämistehtävää hoitava museo (Satakunnan museo), jossa yhdistyy sekä alueen kuntien että maakunnan vastuulla oleva asukkaiden henkisen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen maakunnan museotoiminnan yhteisen kehittämisen kautta.

Asko Aro-Heinilä
maakuntajohtaja

Päivi Liuska-Kankaanpää
alueiden käytön johtaja

Tiedoksi:

- maakuntahallitus
- Satakunnan Museo